

Dosarul nr. 3ra-192/24
2-24011576-01-3ra-26022024

Prima instanță: Curtea de Apel Chișinău (Gh. Mîra, M. Anton, I.Țurcan)

ÎNCHEIERE

05 martie 2024

mun. Chișinău

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător

Judecători

Stela Procopciuc

Ghenadie Eremciuc

Lilia Roic-Botezatu

examinând admisibilitatea recursului depus de Leonid Umanet, reprezentat de avocatul Mariana Barașianț,

în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Leonid Umanet împotriva Comisiei Electorale Centrale, persoană terță Partidul Politic „Mișcarea Alternativă Națională”, administrator (președinte) Ion Ceban, privind anularea hotărârii Comisiei Electorale Centrale privind efectele executării deciziei Curții de Apel Chișinău din 14 decembrie 2023 (dos. nr.3a-1467/23) nr.2168 din 26 ianuarie 2024,

împotriva hotărârii din 20 februarie 2024 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins, ca neîntemeiată, acțiunea în contencios administrativ înaintată de Leonid Umanet,

c o n s t a t ă :

La 29 ianuarie 2024, Leonid Umanet, reprezentat de avocatul Mariana Barașianț a depus cerere de chemare în judecată împotriva Comisiei Electorale Centrale, persoană terță Partidul Politic „Mișcarea Alternativă Națională”, administrator (președinte) Ion Ceban, solicitând anularea hotărârii Comisiei Electorale Centrale privind efectele executării deciziei Curții de Apel Chișinău din 14 decembrie 2023 (dosarul nr.3a-1467/23) nr.2168 din 26 ianuarie 2023.

În motivarea acțiunii, reclamantul a invocat că, la 05 noiembrie 2023 au avut loc alegeri locale generale, inclusiv în comunei Bubuieci, mun. Chișinău. Potrivit rezultatelor finale a alegerilor locale generale în circumscripția electorală comunală Bubuieci, turul I, în calitate de candidat la funcția de primar din partea Partidului Politic „Mișcarea Alternativă Națională”, a obținut 991 de voturi valabil exprimate sau 33,49%, iar conform rezultatelor preliminare ale turului II, a obținut 1248 voturi sau 50,75%, iar Alexei Percemlî - 1211 voturi sau 49,25%. Rezultatele nu au fost contestate, nu a fost solicitată renumărarea voturilor, ceea ce înseamnă că a fost ales în funcția de primar al comunei Bubuieci de către alegătorii/ locuitorii comunei Bubuieci.

La data de 26 ianuarie 2024, Comisia Electorală Centrală a aprobat hotărârea nr.2168, în temeiul căreia au fost declarat nule alegerile pentru funcția de primar al

comunei Bubuieci. mun. Chișinău din 05 noiembrie 2023 și 19 noiembrie 2023, s-a stabilit pentru data de 11 februarie 2024, votarea repetată, cu includerea în buletinul de vot a candidaților care au participat în turul I cu excepția reclamantului, a fost revocat din funcție președintele Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale comunale Bubuieci. În motivarea soluției de declarare ca fiind nule alegerile pentru funcția de primar al comunei Bubuieci, mun. Chișinău din 05 noiembrie 2023 și 19 noiembrie 2023, Comisia Electorală Centrală a indicat despre existența deciziei irevocabile a Curții de Apel Chișinău din 14 decembrie 2023 (dosarul nr.3a-1467/23), potrivit căreia Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale comunale Bubuieci a fost obligat să emită act administrativ individual de retragere a hotărârii nr.9 din 05 octombrie 2023 de înregistrare a lui Leonid Umanetș, în calitate de candidat pentru funcția de primar al comunei Bubuieci, municipiul Chișinău din 05 noiembrie 2023. Concomitent, se invocă existența hotărârii Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale comunale Bubuieci nr.1/8 din 27 decembrie 2023, prin care a fost executată decizia Curții de Apel Chișinău enunțată.

De asemenea, a precizat că, la 26 ianuarie 2024, Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia pe dosarul nr.3a-118/24, contestată la Curtea Supremă de Justiție, iar ședința Comisiei Electorale Centrale la această întrebare, a fost anunțată la data de 25 ianuarie 2024. Pârâtul a menționat despre existența unui alt litigiu pe rolul instanțelor judecată (dosarul nr.3a-73/2024), însă a omis a indica faptul că acest litigiu se află pe rolul Curții de Apel Chișinău, nu era adoptată o decizie definitivă și irevocabilă.

Totodată, a afirmat că, unul din membrii Comisiei Electorale Centrale, dna Vangheli, s-a abținut de la examinarea chestiunii respective, motivând decizia sa prin existența unui litigiu pe rolul instanțelor de judecată, în cadrul căruia a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

În cadrul procedurii administrative, a fost prezentată și anexată la materialele dosarului administrativ încheierea din 18 ianuarie 2024 a Curții de Apel Chișinău de admitere a solicitării de ridicare a excepției de neconstituționalitate. În cadrul procedurii administrative, la Comisia Electorală Centrală, a fost anexată și copia actului de studii, or, toate hotărârile instanțelor de judecată și pretențiile s-au referit anume la lipsa actului de studii. Astfel că în cadrul procedurii administrative s-a solicitat completarea proiectului hotărârii contestate cu informațiile respective.

Reclamantul a declarat că, în actul contestat nu se regăsește nici unul din argumente expuse de el și reprezentantul său în ședința Comisiei Electorale Centrale din 26 ianuarie 2024. Totodată, reprezentantul terțului Partidului Politic „Mișcarea Alternativă Națională” a anexat la materialele dosarului administrativ sesizarea depusă în privința Președintei Comisiei Electorale Centrale, Angelica Caraman, care s-a expus public politic în privința Partidului Politic „Mișcarea Alternativă Națională” de mai multe ori și a solicitat recuzarea ei de la examinarea chestiunii respective, dar nici această informație nu se regăsește în hotărârea contestată.

În hotărârea contestată se invocă deja alte argumente, decât cele care pot fi imputate lui: pe parcursul examinării cauzelor în instanțe de judecată a apărut un proces-verbal al ședinței Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale comunale Bubuieci din care rezultă că pentru înregistrarea în cursă a sa, ar fi votat trei membri ai consiliului și unul a votat împotriva, argument care fiind analizat de instanțele de judecată nu a constituit temei pentru infirmarea legalității alegerilor sau

retragerea înregistrării în cursă a reclamantului. Astfel, nu este clară motivarea hotărârii contestate, pe de o parte se invocă încălcări ale membrilor organului electoral de nivel 1, fără a le audia în acest sens, iar pe de altă parte îl exclud din cursă fără un motiv temeinic și argumentat.

Cu trimitere la prevederile art.174 alin.(1)-(2), art.176, art.177 alin.(1)-(2) din Codul Electoral, reclamantul a indicat că, Comisia Electorală Centrală poate lua decizia privind nulitatea alegerilor în baza hotărârilor consiliilor locale. Consiliul local poate lua hotărârea privind infirmarea legalității alegerilor doar după examinarea tuturor contestațiilor. În speța examinată, a fost luată hotărârea privind infirmarea legalității alegerilor, din motiv de neprezentare a diplomei de studii în setul de acte la înregistrare, care fiind contestată, se află pe rolul Curții de Apel Chișinău. Astfel, nu este clar din care considerente Comisia Electorală Centrală a decis să omită litigiul aflat la examinare și, din alte motive, fără o hotărâre consiliului local în acest sens, a adoptat hotărârea contestată.

Există două hotărâri separate de infirmare a legalității/ nulității alegerilor de la două organe electorale distincte și pe temeuri diferite, fiind o situație inadmisibilă într-un stat de drept în care voturile cetățenilor au fost exprimate și ar trebui să fie respectate de organe electorale. Or, din hotărârea contestată nu rezultă care presupuse încălcări ar fi putut influența votul cetățenilor și care ar fi responsabilitatea sa în acest sens.

Prin hotărârea din 20 februarie 2024 a Curții de Apel Chișinău, examinând cauza într-un complet legal format, s-a respins, ca neîntemeiată, acțiunea în contencios administrativ înaintată de Leonid Umanet împotriva Comisiei Electorale Centrale, terț Partidul Politic „Mișcarea Alternativă Națională”, administrator (președinte) Ceban Ion, privind anularea hotărârii Comisiei Electorale Centrale privind efectele executării deciziei Curții de Apel Chișinău din 14 decembrie 2023 (dos. nr.3a-1467/23) nr.2168 din 26 ianuarie 2024.

Totodată, un membru al completului de judecată a întocmit opinie separată, exprimând poziția în favoarea temeiniciei acțiunii înaintate.

În motivarea soluției adoptate, Curtea de Apel Chișinău a reținut că, actul administrativ contestat în prezenta speță și anume hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr.2168 din 26 ianuarie 2024 a fost emisă întru executarea hotărârii judecătorești irevocabile și anume a deciziei Curții de Apel Chișinău din 14 decembrie 2023 (dos. nr.3a-1467/23), prin care a fost dispusă ... obligarea Consiliului Electoral de Circumscripție Electorală com. Bubuieci nr.1/8, să emită actul administrativ individual cu privire la retragerea hotărârii CECE comunale Bubuieci nr.9 din 05 octombrie 2023 cu privire la cererea de înregistrare a domnului Umanet Leonid în calitate de candidat la funcția de primar al com. Bubuieci, mun. Chișinău, desemnat de către Partidul Politic „Mișcarea Alternativa Națională ...”.

În acest sens, instanța a reiterat prevederile art.224 alin.(1) lit. a) și f) din Codul administrativ.

Astfel, pentru a fi legal, un act administrativ trebuie să fie emis de către autoritatea responsabilă, prin procedura legală prescrisă și în formă corectă și nu poate să conțină nici un defect de substanță. Dacă una din aceste cerințe nu este îndeplinită, actul administrativ este ilegal. Legalitatea actului administrativ se apreciază în raport cu dispozițiile legale existente la momentul emiterii actului administrativ.

În același timp, legalitatea trebuie privită din trei perspective „ca fundament al acțiunii administrative, ca limită a acesteia, dar și ca o obligație a autorității de a acționa în scopul efectiv al respectării legii”.

Așadar, instanța de judecată a relevat că, este posibilă anularea unui act administrativ individual în baza unei acțiuni în contestare (art.224 alin.1) lit. a) din Codul administrativ), la caz, a hotărârii Comisiei Electorale Centrale cu privire la efectele executării deciziei Curții de Apel Chișinău din 14 decembrie 2023 (dos. nr.3a-1467/23) nr.2168 din 26 ianuarie 2024, doar în cazul în care actul administrativ individual este ilegal și prin el reclamantul este vătămat în drepturile sale, condiție legală neîntrunită în prezenta speță.

Or, la caz decizia din 14 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a stabilit caracterul ilegal al actului administrativ de înregistrare a reclamantului Leonid Umanet, în calitate de candidat în cursa electorală din partea PP „Mișcarea Alternativa Națională” (hotărârea Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale comunale Bubuieci nr.9 din 05 octombrie 2023), a cărei executare a fost dispusă prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr.2168 din 26 ianuarie 2024, a cărei legalitate se contestă în prezenta speță, fiind supusă controlului judiciar a fost menținută prin încheierea din 22 decembrie 2023 a Curții Supreme de Justiție (dos.2ra-1223/23), devenind irevocabilă.

Iar, nefiind răsturnată prezumția de legalitate a actului administrativ sus enunțat, actul judecătoresc a obținut forță juridică de a fi executat în mod obligatoriu.

Totodată, prin prisma prevederilor art.16 alin.(1), art.225 alin. (1)-(2) din Codul administrativ, instanța de judecată nu este competentă să se pronunțe asupra oportunității unui act administrativ. Verificarea exercitării de către autoritatea publică a dreptului discreționar se limitează la faptul dacă autoritatea publică: a) și-a exercitat dreptul discreționar; b) a luat în considerare toate faptele relevante; c) a respectat limitele legale ale dreptului discreționar; d) și-a exercitat dreptul discreționar conform scopului acordat prin lege.

În particular, reieșind din împrejurările de fapt și de drept ale cauzei, instanța a reținut că autoritatea publică pârâtă, care a emis hotărârea contestată, nu a avut dreptul discreționar de a opta între mai multe soluții posibile corespunzătoare scopului legii așa cum prevede legiuitorul în art.16 din Codul administrativ, dar a avut doar obligația să execute întocmai decizia din 14 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a dispus obligarea Consiliului Electoral de Circumscripție Electorală com. Bubuieci nr.1/8, să emită actul administrativ individual cu privire la retragerea hotărârii Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale comunale Bubuieci nr.9 din 05 octombrie 2023 cu privire la cererea de înregistrare a dlui Leonid Umanet, în calitate de candidat la funcția de primar al com. Bubuieci, mun. Chișinău, desemnat de către Partidul Politic „Mișcarea Alternativa Națională ...”, care fiind executorie a devenit și irevocabilă prin încheierea din 22 decembrie 2023 a Curții Supreme de Justiție.

Iar, reclamantul Leonid Umanet, prin acțiune formulată în prezenta speță mai mult își exprimă dezacordul cu soluția adoptată de instanța de apel la 14 decembrie 2023, în privința căreia deja operează caracterul obligatoriu pentru toți subiecții de drept.

În această ordine de idei, a menționat jurisprudența constată a Curții Europene, care statuează că respectarea hotărârilor judecătorești se exprimă prin obligativitatea

executării acestora, iar dreptul la executarea unei hotărâri judecătorești constituie parte integrantă a dreptului de acces la justiție.

Sub un alt aspect, neexecutarea efectivă a hotărârilor judecătorești ar face actul de justiție iluzoriu, iar garanțiile art.6 CEDO de care a beneficiat justițiabilul în fața instanțelor judecătorești și-ar pierde orice rațiune de a fi.

De asemenea, obligativitatea executării sentințelor și a altor hotărâri definitive ale instanțelor judecătorești este reglementată și la nivel național în Constituție (art.120).

Conform art.249 alin.(1) din Codul administrativ, hotărârile judecătorești și alte titluri executorii se execută conform prezentului capitol. În corespundere cu art.251 alin.(1)-(2) din Codul administrativ, hotărârile judecătorești sânt executorii după expirarea termenului de apel. Deciziile instanțelor de apel sânt executorii de la emiterea lor.

Pe de altă parte, anularea hotărârii Comisiei Electorale Centrale privind efectele executării deciziei irevocabile din 14 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău (dos. nr.3a-1467/23) nr.2168 din 26 ianuarie 2024, act administrativ emis în vederea executării unui act judecătorec, *a priori* nu este posibilă, în caz contrar s-ar încălca grav principiul securității raporturilor juridice.

Subsidiar, pe baza probelor administrare în cadrul litigiilor ce au avut ca obiect hotărârile nr.9 din 05 octombrie și nr.44-c din 21 noiembrie 2023, s-a stabilit că în cadrul votării hotărârii CECEC Bubuieci nr.1/8 privind înregistrarea domnului Leonid Umanet în cursa electorală au fost admise încălcări ale prevederilor art.35 alin.(10) din Codul electoral și ale Regulamentului de activitate al consiliului electoral de circumscripție în perioada electorală, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr.1100/2023, încălcarea s-a referit la numărul de voturi date pentru hotărârea nr.09 din 05 octombrie 2023 și nicidecum la lipsa actului de studii.

Conform pct.41 din Regulamentul de activitate al consiliului electoral de circumscripție în perioada electorală, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr.1100/2023, în vederea realizării atribuțiilor stabilite de Codul electoral, consiliul electoral de circumscripție adoptă hotărâri prin vot deschis cu votul majorității absolute a membrilor. Fiecare membru se pronunță cu votul său „pentru” sau „împotriva”, iar în caz de paritate de voturi, procedura de votare se va repeta. Dacă egalitatea de voturi se înregistrează repetat, actul administrativ individual se consideră respins. Membrii consiliului electoral de circumscripție care nu sunt de acord cu hotărârile adoptate au dreptul să-și exprime opinia separată, care se prezintă în scris în termen de 24 de ore de la adoptarea hotărârii și se anexează la procesul-verbal al ședinței.

Potrivit pct.42 din același Regulament hotărârile adoptate se semnează de către președintele consiliului electoral de circumscripție, chiar dacă a votat împotriva adoptării acestora, iar în cazul lipsei acestuia de către secretarul consiliului electoral de circumscripție. La caz, reieșind din extrasul procesului verbal nr.9 al ședinței din 05 octombrie 2023 Comisia a constatat că la aceasta au fost prezenți patru membri, Svetlana Cojocarucă-președinte, Olga Moraru-secretar, Larisa Vrabie și Cristina Dumbravă. Au lipsit de la ședință Larisa Baccelea, Svetlana Golub și Svetlana Postolachi. Având în vedere că prin hotărârea nr.39 din 26 septembrie 2023 a CECE mun. Chișinău nr.1 a fost stabilită componența numerică a CECEC Bubuieci nr.1/8

în număr de șapte membri, iar patru au fost prezenți la ședință, comisia a conchis că ședința a avut caracter deliberativ, fiind posibilă adoptarea actelor administrative.

Conform art.135 alin.(3) din Codul administrativ, majoritatea absolută reprezintă cel puțin jumătate plus unu din numărul membrilor organului colegial.

Deși, în perioada electorală, Comisia Electorală Centrală adoptă hotărâri cu votul majorității absolute a membrilor, în procesul verbal nr.9 al ședinței din 05 octombrie 2023 este consemnat referitor la rezultatele votării proiectului privind examinarea cererii de înregistrare a dlui Leonid Umanet, în calitate de candidat la funcția de primar al com. Bubuieci, trei dintre membri au votat pentru, unul împotriva. Astfel, procedural la votarea hotărârii nr.9 din 05 octombrie 2023 cu privire la înregistrarea dlui Leonid Umanet, în calitate de candidat la funcția de primar al com. Bubuieci, mun. Chișinău, nu a fost acumulat numărul necesar de voturi, caz în care hotărârea nu poate fi considerată ca fiind adoptată.

În pofida acestui fapt, Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale comunale Bubuieci nr.1/8, reprezentat de președintele acestuia a semnat actul administrativ cu încălcarea procedurii, viciind astfel procesul electoral propriu zis.

Prin urmare, procesul electoral desfășurat în circumscripția Bubuieci a fost viciat prin aplicarea eronată a normelor procedurale și materiale de către președintele organului electoral prin semnarea actului administrativ privind înregistrarea dlui Leonid Umanet, în calitate de candidat la funcția de primar.

Iar, faptul că pe rolul instanței mai există o altă cauză pendinte intentată la acțiunea depusă de Leonid Umanet în cadrul căruia a fost ridicată excepția de neconstituționalitate a prevederilor art.68 alin.(1) lit. j) din Codul electoral, potrivit căroră candidatul electoral urma să prezinte copia de pe diploma de studii și nicidecum un al document justificativ în acest sens, este irelevant, în condițiile în care în prezenta cauză aceste circumstanțe nu constituie obiect de studiu. Or, în actul administrativ individual contestat la caz s-a invocat neacumularea numărului necesar de voturi necesare pentru înregistrarea candidatului electoral și nicidecum lipsa actelor de studii a candidatului.

Astfel, instanța a apreciat critic și argumentul reclamantului Leonid Umanet precum că nu este clară motivarea hotărârii contestate, în care pe de o parte se invocă presupuse încălcări a membrilor organului electoral de nivel 1, iar pe de altă parte se exclude reclamantul din cursă, în opinia acestuia, fără motive întemeiate, în condițiile în care încălcările admise de membrii electorali de nivel 1 sunt suficiente pentru a exclude pe cale de consecință reclamantul din cursa electorală.

Nu poate fi reținut nici argumentul reclamantului precum că la moment sunt două hotărâri separate de infirmare a legalității alegerilor de la două organe electorale distincte, în condițiile în care cauza prin care Leonid Umanet a pretins nulitatea hotărârii nr.46 din 01 decembrie 2023 cu privire la infirmarea legalității alegerilor pentru funcția de primar în com. Bubuieci, mun. Chișinău pe motivul neprezentării actului de studii, în cadrul căreia a fost ridicată excepția de neconstituționalitate a prevederilor art.68 alin.(1) lit. j) din Codul electoral este încă pendinte.

În consecință, dat fiind că la caz nu sunt întrunite condițiile de adoptare a unei hotărâri prevăzute la lit. a)–e), instanța a ajuns la concluzia de a respinge acțiunea de contencios administrativ înaintată de Leonid Umanet.

La data de 23 februarie 2024, ora 15:04, prin intermediul poștei electronice (f.d.169), Leonid Umanet, reprezentat de avocatul Mariana Barașianț a depus cerere de recurs împotriva hotărârii din 20 februarie 2024 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea hotărârii din 20 februarie 2024 a Curții de Apel Chișinău, cu emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a cererii de chemare în judecată, sau cu transmiterea cauzei spre rejudecare, în alt complet de judecată.

În motivarea recursului, recurentul reiterând cronologic circumstanțele speței, a invocat că, prin decizia instanței de apel din 14 decembrie 2023 a fost obligat Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale comunale Bubuieci, și nu Comisia Electorală Centrală să retragă hotărârea de înregistrare. Astfel, executarea acesteia a fost pusă în sarcina Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale comunale Bubuieci și nu a Comisiei Electorale Centrale.

Totodată, a menționat că, litigiul în care a fost contestată hotărârea nr. 47 din 27 decembrie 2023 a Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale comunale Bubuieci, prin care ar fi fost executată decizia din 14 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, nu a fost soluționat, Curtea Supremă de Justiție și-a pronunțat la data de 07 februarie 2024, existând și opinia separată unui judecător în acest sens.

În cadrul examinării cauzei, a invocat existența unui alt litigiu pe rolul instanțelor judecată (dosarul nr. 3a-73/2024), aflat pe rolul Curții de Apel Chișinău, nefiind adoptată o decizie definitivă și irevocabilă.

Deși, în hotărârea din 20 februarie 2024, contestată prin acest recurs, se invocă lipsa de conexiune între litigii, a evidențiat că, legislația electorală prevede necesitatea de a aștepta examinarea tuturor contestațiilor în materie electorală pentru respectivul scrutin. Mai mulți judecători Curții de Apel Chișinău au depus declarații de abținere în prezenta speță, din motivul că au participat la examinarea cauzelor conexe, inclusiv celei menționate.

În hotărârea contestată nu este apreciat argumentul ce ține de recuzarea unei membre a Comisiei Electorale Centrale de la examinarea subiectului. Reprezentantul terțului Partidul Politic „Mișcarea Alternativă Națională”, în cadrul procedurii administrative, a anexat la materialele dosarului administrativ sesizarea depusă în privința Președintei Comisiei Electorale Centrale, Angelica Caraman, care s-a expus public politic în privința Partidului Politic „Mișcarea Alternativă Națională” de mai multe ori, și a solicitat recuzarea ei de la examinarea chestiunii respective. În cadrul examinării cauzei la Curtea de Apel Chișinău, Comisia Electorală Centrală nu a prezentat dosarul administrativ în corespundere cu art. 82 din Codul administrativ.

Referitor la încălcările de procedură în organizarea procesului electoral, argument nou a apărut în hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 2168, recurentul a opinat că, este necesar de apreciat faptul că presupusă lipsa de cvorum la adoptarea hotărârii de înregistrare, în calitate de concurent electoral a avut loc la data de 06 octombrie 2023. Comisia Electorală Centrală, precum și Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale municipale Chișinău nu au acționat câteva luni în acest sens și au decis abia în ianuarie 2024 că s-ar fi produs încălcări, ceea ce evident încalcă principiul securității raportului juridic.

De asemenea, a declarat că, la prezentarea raportului final în cadrul unei conferințe, Asociația „PromoLex” a constatat că toate întrebările ce țin de

înregistrarea concurenților electorali urmează a fi soluționate până la ziua votării, altfel la alegător se creează impresia că votul lui nu este important.

Recurentul a opinat că, presupusele încălcări invocate nu-i pot fi imputate și nu ar trebui să ducă la excluderea din cursă.

A mai afirmat că, în cadrul procedurii administrative nu a fost apreciat faptul că lipsa de voturi invocată a fost examinată de instanțele de judecată, acestea definitiv soluționând că nu există încălcări care ar putea duce la excluderea din cursă din acest motiv, dar și nu reprezintă temei pentru declararea nulității alegerilor. La fel, a evidențiat opinia separată exprimate în cadrul acestui dosar.

Încălcările de procedura în cadrul examinării cauzei în prima instanță vizează că, la data de 29 ianuarie 2024 dosarul respectiv a fost repartizat pentru examinare completului format din judecătorii: Ghenadie Mîra, Angela Bostan și Grigore Dașchevici. Iar la 31 ianuarie 2024, judecătorii Angela Bostan și Grigore Dașchevici au declarat abținere, din motiv că au participat la examinarea cauzei conexe, soldate cu pronunțarea deciziei la data de 14 decembrie 2023. Declarația de abținere a fost examinată și admisă de completul de judecată constituit din judecătorii: Ion Țurcan, Ala Malîi și Dorin Dulghieru, fiind dispusă redistribuirea cauzei. La 02 februarie 2024, judecătorii Angela Braga și Victoria Sîrbu au declarat abținere de la examinarea cauzei, care a fost examinată și admisă de completul de judecată constituit din judecătorii: Eugeniu Clim, Stelian Iorgov și Olga Cojocar. Prin încheierea din 08 februarie 2024 a Curții de Apel Chișinău, se constată că, dosarul respectiv ar fi fost repartizat pentru examinare judecătorului raportor Vitoria Sîrbu, completul fiind format și din judecătorii Ghenadie Mîra și Angela Braga. După admiterea declarațiilor de abținere, dosarul a fost repartizat judecătorului raportor Veronica Negru, membrii completului fiind, de asemenea, judecătorii Ghenadie Mîra și judecătorul Marina Anton. Declarația de abținere judecătorului Veronica Negru a fost admisă de completul constituit din judecătorii: Ion Țurcan, Viorica Mihăilă și Ala Malîi. Ulterior, cauza a fost repartizată judecătorului raportor Ion Țurcan, membrii completului fiind Ghenadie Mîra și Marina Anton.

Conform dispoziției nr. 41 din 29 decembrie 2023 privind componența colegiilor și constituirea completelor de judecată în cadrul Curții de Apel Chișinău pentru anul 2024, pct. 12, au fost constituite 2 complete specializate în examinarea cauzelor în contencios administrativ: Ghenadie Mîra, Angela Bostan și Grigore Dașchevici; Victoria Sîrbu, Angela Braga și Veronica Negru. Totodată, judecătorul Ion Țurcan a fost desemnat specializat în materie civilă, fiind în complet cu judecătorul Ala Malîi, iar judecătorul Marina Anton examinează cauze civile în complet cu judecătorii Nelea Budăi și Ina Dutca.

Cu trimitere la prevederile art. 6¹ din Legea privind organizarea judecătorească nr. 514/1995, luând în considerare faptul că membrii completelor în prezenta speță au fost schimbați de mai multe ori, aparent fără motive justificative, precum și fără respectarea specializării, recurentul a considerat că instanța nu a fost compusă conform prevederilor legale, ceea ce constituie tenie pentru transmiterea cauzei la rejudecare în prima instanță în alt complet, format corespunzător.

În opina recurentului, în speță sunt aplicabile temeiurile prevăzute de art. 432 alin.(1) lit.b),e),f) din Codul de procedura civilă. Or, existența opiniei separate a unui judecător presupuse necesitatea verificării în fond speței deduse judecării într-un schimbare/ consolidarea practicii judiciare;, precum a descris supra, probele și

circumstanțele pricinii au fost apreciate nerezonabil. Mai important, completul a fost format contrar prevederilor legale, contrar principiului distribuirii aleatorii, prin ce inclusiv a fost încălcat dreptul la un proces echitabil.

La 26 februarie 2024, în scopul asigurării unui proces echitabil în ordine de recurs, într-un termen rezonabil, Curtea Supremă de Justiție, prin intermediul poștei electronice, a expediat în adresa intimatului, precum și persoanei terțe, copia recursului depus de Leonid Umanet, reprezentat de avocatul Mariana Barașianț, împotriva hotărârii din 20 februarie 2024 a Curții de Apel Chișinău, creând astfel participanților la proces condiții egale de a cunoaște modul de derulare a procedurii în recurs, cât și le-a acordat, întru asigurarea respectării principiilor contradictorialității și disponibilității în drepturi, posibilitatea de depunere a referinței (f.d.175).

Prin referința depusă la 28 februarie 2024, ora 17:07, prin intermediul poștei electronice (f.d.207), Comisia Electorală Centrală, a solicitat declararea recursului inadmisibil, în mod principal și în mod secundar, neîntemeiat respingerea recursului și menținerea hotărârii (f.d.208-210).

Persoană terță Partidul Politic „Mișcarea Alternativa Națională”, deși, a recepționat copia recursului, expediat prin intermediul poștei electronice (f.d. 175), nu și-a valorificat dreptul procedural respectiv și nu a depus referință, prin care să-și expună opinia referitor la recursul depus de Leonid Umanet, reprezentat de avocatul Mariana Barașianț, împotriva hotărârii din 20 februarie 2024 a Curții de Apel Chișinău.

În conformitate cu art. 244 alin. (1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

Totodată, potrivit art. 2 alin. (2) din Codul administrativ, anumite aspecte ce țin de activitatea administrativă privind domenii specifice de activitate pot fi reglementate prin norme legislative speciale derogatorii de la prevederile prezentului cod numai dacă această reglementare este absolut necesară și nu contravine principiilor prezentului cod.

În conformitate cu art. 95 alin. (1) din Codul electoral, în perioada electorală, termenul general de depunere a contestațiilor este de 3 zile, care se calculează începând cu ziua următoare zilei în care a fost săvârșită acțiunea, a fost identificată inacțiunea sau a fost adoptată hotărârea.

În virtutea alineatului 8 al aceluiași articol, înaintarea acțiunilor în contencios administrativ, precum și exercitarea căilor de atac împotriva actelor judecătorești se efectuează în termenul stabilit la alin.(1).

Hotărârea Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată public la 20 februarie 2024, și conform extrasului din poșta electronică, dispozitivul hotărârea instanței a fost notificat recurentului la 20 februarie 2024, ora 17:36 (f.d.163), iar hotărârea motivată, inclusiv opinia separată, a fost notificată recurentului la 21 februarie 2024, ora 13:50 (f.d. 53 verso).

Astfel, calea de atac în ordine de recurs, demarată la 23 februarie 2024, a fost exercitată în interiorul termenului legal.

Examinând temeiurile invocate în recursul depus de Leonid Umanet, reprezentat de avocatul Mariana Barașianț,, în raport cu actele cauzei, Completul de

judecată al Curții Supreme de Justiție îl consideră inadmisibil, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 245¹ alin. (1), (3) din Codul administrativ, recursul este admis dacă:

a) interpretarea legii din hotărârea sau decizia contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție;

b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție;

c) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces;

d) hotărârea sau decizia este arbitrară sau se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor;

e) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv;

f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Aprecierea probelor dată de prima instanță și instanța de apel este obligatorie pentru instanța de recurs, cu excepția cazului în care se invocă temeiul de la alin.(1) lit.d) sau a cazului în care Curtea Supremă de Justiție examinează cauza după trimitere la rejudecare. La examinarea recursului într-o cauză care a fost trimisă anterior la rejudecare pot fi prezentate probe noi dacă acestea au fost restituite nejustificat sau nu au fost reclamate de către instanța de judecată contrar prezentului cod.

În sensul art. 246 alin. (1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă recursul este inadmisibil, completul din 3 judecători adoptă o încheiere irevocabilă. Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se comunică părților.

Alineatul (2) al aceluiași articol statuează la lit. a¹) că, recursul se declară inadmisibil în special când recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.245¹.

Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase. Astfel, normele pre citate oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă.

În această ordine de idei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevolutiv al recursului, dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate sau, după caz, hotărârile Curții de Apel ca primă instanță într-o eventuală examinare în fond și invocare *ex officio* a erorilor de drept.

Completul Curții Supreme de Justiție notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. În consecutivitate, motivarea cererii

de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că motivele de casare, invocate în recurs de către Leonid Umanet, reprezentat de avocatul Mariana Barașianț, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 245¹ din Codul administrativ, deoarece se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de către Curtea de Apel Chișinău și nu relevă interpretarea contrară a legii și aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural sau că aceasta s-ar baza în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că recursul depus de Leonid Umanet, reprezentat de avocatul Mariana Barașianț, conține obiecții de fapt și de drept similare celor expuse în cererea de chemare în judecată, care au fost analizate de către Curtea de Apel Chișinău, fiind apreciate în mod corespunzător.

În consecință, nu există aparența unei încălcări a dreptului recurentului la soluționarea tuturor argumentelor cu privire la judecarea cauzei în prima instanță, în modul în care este garantat de art. 6 § 1 al Convenției.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează faptul că dezvoltarea recursului trebuie să cuprindă o motivare corespunzătoare, în sensul arătării cu claritate a acelor critici, care sunt de natură a învedera netemeinicia hotărârii/deciziei și care se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 245¹ din Codul administrativ. Nu este suficientă simpla expunere a circumstanțelor factice ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea motivelor de netemeinicie pe care se bazează, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului însemnând nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat în apel, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o hotărâre neîntemeiată. Recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, ci implică determinarea greșelilor imputate Curții de Apel Chișinău și o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează aceste critici.

Simpla trimitere la un text de lege, fără explicarea pretensei interpretări și/sau aplicării eronate a prevederilor legale de către Curtea de Apel Chișinău, nu echivalează cu un argument. Dacă ar proceda la examinarea unei asemenea pretins argument, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție s-ar substitui autorului recursului, fapt care ar echivala cu un control efectuat din oficiu.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special, în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicite admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o

anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 09 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În circumstanțele menționate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul depus de Leonid Umanet, reprezentat de avocatul Mariana Barașianț.

Conform art. 98 alin. (1) pct. 4) din Codul electoral și în conformitate cu art. 230 și art. 246 din Codul administrativ, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul depus de Leonid Umanet, reprezentat de avocatul Mariana Barașianț, se declară inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Ghenadie Eremciuc

Lilia Roic-Botezatu